

Sihtasutuse patrooni, president Lennart Meri kõne muuseumi avamisel 27. juunil 2003

Tekst videolindilt autori parandustega.

President Lennart Meri:

Kallis proua Olga Kistler. My dear friend, yesterday we spoke German with you., eksellentsid, härra peaminister, härra linnapea, EV Riigikogu liikmed ja kallid saatusekaaslased.

Ma olen siin selle ilusa hoone nurgakivi panekul kord juba rääkinud, siis oli teid küll palju vähem kohal. Ma olen käinud siin, kui hoone omandas esimest korda. Ma mõtlesin paljudele teistele muuseumidele, mida ma olen külastanud ja mis on kaks või neli või kümme või viiskümmend korda suuremad ja püüdsin selgusele jõuda, mis hakkab siin nende seinte vahel toimuma. Mul on kole hea meel näha teid kõiki, see kõneleb teie huvist selle hoone saatuse vastu. See kõneleb ka teie poliitilisest angažeeritusest ja samas on mul kole hea meel, et see hoone on nii läbipaistev, et eesti kased paistavad siia sisse ja sahisevad vaikselt nii nagu nad sahisevad ka Siberis tundmatute haudade kohal. Kõik, mida sellise hoone avamisel tuleb öelda, oli juba öeldud ja veenvalt öeldud Tunne Kelami poolt.

Ma tahaksin aga iseendalt ja teilt eelkõige teada – kas see on okupatsiooni muuseum, kas see on terrori muuseum nagu Budapestis, kas see on genotsiidi muuseum nagu Washingtonis, kas see on põgenemise muuseum nagu Checkpoint Charlie's või on see väga täpselt defineeritud lähiajaloo muuseum nagu Riias ja Vilniuses. Ma arvan, et ta ei ole üldse muuseum, ma arvan, et ta pole mitte midagi ühist okupatsioonide ja terrorismiga.

Ma usun, et see kaunis maja, millele üks eesti perekond pühendas kõik oma säästud, sest proua Ritso ei põgenenud Eestist mitte kuldkohver käes, vaid ta lahkus oma teadmistega, mis tal olid Tartu Ülikoolist ja mida ta täiendas põgenikelaagris Saksamaal. Ma mõtlen, et niisuguste säästude ja niisuguse ohvrimeelega loodud maja peab teenima vabadust. See on meie vabaduse maja ja ta peaks meile meenutama vaid ühte – kui nõrk ja habras on piir vabaduse ja vabaduse vastaste vahel. Kui täpselt me peame teadma, milliste vahenditega töötab Euroopa kõige väiksemas riigis tema parlamentaarne demokraatia, tema poliitilised erakonnad, vaba ajakirjandus ja kui kerge on sellest piirist üle minna ja väga kiiresti kaotame kõik. Nimetagem seda hoonet eesti vabaduse muuseumiks, see annab meile sihiku tulevikku. See annab meile ka ränga kohustuse – vabadust pole maailmas kunagi liialt palju. Meie olemasolu, meie ajaloolised kogemused, see veerand eesti elanikkonnast, mida me siin leiname, keda me kaotasime, selle me kaotasime tänu sellele, et vabadust oli kahe maailmasõja vahel liiga vähe. Teda ei ole ka praegu maailmas liiga palju ja me teeksime ränga vea Euroopa Liitu ja NATOsse astudes eeldades, et Eesti on nüüd valmis. Ja EL teeks ränga vea, kui laienedes ta mõtleb, et Euroopa on nüüd valmis. Ja me kõik, kes me kummardame ühtseid väärtusi Euroopas, Ameerikas, Kanadas, teeksime ränga vea, kui mõtleksime, et maailm on valmis. Ta ei saa mitte kunagi valmis. Ta võib ainult paremaks saada ja seda saab ta siis, kui me mõistame, et meie kõigi ülesanne on olla äärmuste vastu, kandku nad siis seda või teist märki, ja hoida seda, mis meile on antud, eestlase eneseusaldust tema vabaduseiha ja võitja suuremeelsust. See maja pole vihkamise maja, vaid meie võidu maja, meie vabaduse maja ja sellega asetab ta meie õlgadele ränga kohustuse hoida oma rahvast ja hoida Euroopat nende vigade eest, mille eest on nii rängalt makstud. Nii suuri ohvreid kantud. Pöörakem seljad vihkamisele ja halva meelespidamisele. Ma tänan teid kõiki kallid saatusekaaslased ja tänan proua Olgat siin ja tema abikaasat tänu kellele meie pea kohal on nii nõudev katus.